

[Fr. Dalgaard.]

Kritik af den nye Tilstand, og Kritikken kom særlig til Orde fra juridisk Side.

Dette havde flere Aarsager. For det første viste det sig, at der var forbundet betydelige Ulemper med, at Dommen nu og med det samme fradømte borgerlige Rettigheder for denne eller hin Handling. Det følte som en ekstra Tort for Synderen, og man opdagede, at det tidligere gik ganske anderledes let og smertefrit. Dengang, under det gamle System, var der maaske mange dømte, som aldrig mærkede, at de var blevet fradømt de borgerlige Rettigheder, eller rettere sagt, at de havde faaet en vanærende Dom, som det hed populært dengang. Heroverfor kunde man maaske med Rette sige, at de, der fik Brug for Æresoprejsning, til Gengæld kunde blive meget overraskede, naar de mange Aar efter Udstaaelse af en Straf fik at vide, at der var en eller anden Hindring, der maatte fjernes. Netop disse kedelige Tilfælde var medvirkende til, at vi fik det nye System, og under den nye Ordning, som altsaa ikke har virket saa forfærdelig længe, gik det saa saadan, at man meget hurtigt glemte de Mangler, der klæbede ved det gamle System, og man hørte kun paa den Kritik, der kom til Orde over for det nye System.

En anden Aarsag til Angrebet paa det nye System var — og det var vistnok det vigtigste i Kritikken —, at ogsaa betingede Domme kunde medføre Tab af borgerlige Rettigheder. Det var paa dette Punkt, Kritikken satte haardest ind, og jeg synes: med Rette, for det har altid forekommet mig at være en direkte Udfordring til det Princip, der ligger til Grund for de betingede Domme, at man kunde frakende borgerlige Rettigheder ved en betinget Dom. Princippet var, at man gennem den betingede Dom skulde søge at rejse en vildfaren og faa ham tilbage til det lovlige Samfund, og det var en Udfordring til dette Princip, at man, samtidig med at man sagde: Du skal ikke udstaa Straffen, ogsaa sagde: Du skal miste de borgerlige Rettigheder. Det var en meget stor Ulempe, og det var ogsaa en Aarsag til, at Kritikken satte saa haardt ind.

En tredie Aarsag til Kritikken af det nye System var, at Begrebet de borgerlige Rettigheder faktisk blev udvidet; der kom flere og flere Ting ind derunder, fordi flere og flere af de Love, som handler om offentlige Autorisationer af den ene eller anden Art, udformede deres specielle Vandelsbegreb ved simpelt hen at henvise til de borgerlige

Rettigheder: naar man havde tabt dem, havde man enten mistet Chancen for at faa denne eller hin Autorisation, eller man mistede Autorisationen. Naar man i de forskellige Love sagde: medmindre han er i Besiddelse af de borgerlige Rettigheder — mente man, at den hellige Grav var vel forvaret, og saa kunde ingen uværdig komme ind i Paradiset. Og det til Trods for, at de forskellige Love om Autorisationer og Bemyndigelser, hvad det nu kan være, er af den mest forskelligartede Karakter og derfor i Virkeligheden ikke kræver samme Vandelsbegreber. Det var det, man kom ind paa, og disse Ting, jeg her har nævnt, var Hovedaarsagerne til, at Kritikken over det nye System kom saa stærkt til Orde.

Denne Kritik foranledigede Justitsministeriet til at nedsætte et særdeles sagkyndigt Udvalg, og det er dette Udvalgs Betænkning, der er Grundlaget for det Lovforslag, vi her skal behandle. Der er Grund til at udtale en oprigtig Anerkendelse for, at Ministeriet tog dette Initiativ og nedsatte Udvalget. Der er ligeledes Grund til at anerkende det meget dygtige Arbejde, Udvalget har udført i den Tid, det har siddet.

Det er nemlig en overordentlig interessant og kyndig Betænkning, der foreligger. Fra først til sidst er Betænkningen et Vidnesbyrd om den dybe Interesse, de fem Jurister, Udvalget bestod af, havde for hele dette Spørgsmaal. Samtidig er der ved en Gennemgang af henimod et halvt Hundrede forskellige Love, hvor der er varierende Affattelser af Vandelsbegrebet, gjort et særdeles dygtigt og kyndigt Arbejde. I Hovedsagen kom Udvalget til Enighed, thi Resultatet er et enstemmigt Forslag om, at Begreberne „vanærende Handling“ og „Fortabelse af borgerlige Rettigheder“ skal forsvinde af Lovgivningen. Ogsaa den Kendsgerning, at Justitsministeriet praktisk talt følger Udvalgets Indstilling, paa faa Undtagelser nær, kan man tage som et Udtryk for det meget dygtige Arbejde, Udvalget har udført. Jeg finder, som sagt, Grund til at takke for dette dygtige Arbejde; jeg tror nemlig, at det foreliggende Arbejde vil vise sig at blive til Gavn for hele vor Retsudvikling.

Udvalget foreslaar ikke at gaa saa langt, som man er gaaet i Sverige, hvor man siden 1937 har en Ordning, hvorefter en Straffedom hverken kan medføre Valgretsfortabelse eller Næringsretsfortabelse. Saa vidt er man ikke gaaet herhjemme. Baade Udvalget og Ministeriet foreslaar, at en Straffedom, i hvert Fald en Straffedom af højere Grad, skal have en vis Virkning for den domfældte ud over selve Straffen. Der kan an-